

Putyin hat alapelve

2023 október 15. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

„Új világot építünk, a többpólusú világrend kialakulása elkerülhetetlen”

– hangsúlyozta Vlagyimir Putyin a Valdaj Klub éves találkozásán mondott beszédében. Az orosz elnök által felvázolt világrend valóban szebb és igazságosabb, mint a jelenlegi, ám az még nagy kérdés, hogy a szép elvekből mennyi tud majd megvalósulni. Moszkva mindenesetre magabiztosnak tűnik, és a „globális Dél” erősödése, valamint a Nyugat befolyásának csökkenése megerősítette igazában. Egyelőre tehát nem úgy tűnik, hogy a Nyugat szankciói és a háború megrendítették volna Oroszországot.

Történelmi változások zajlanak a világban. A globális erőviszonyok, ennek következtében a világrend átalakulása Pekingtől Berlinen át Washingtonig sokakat kibillentett a komfortzónájából. A jövő a szemünk előtt épül, és mint mindig, háborúk közepette. Nem csoda hát, hogy ideges a hangulat, az embereket pedig nyomasztja a bizonytalanság. Minél bonyolultabb a helyzet, minél radikálisabbak a változások, annál nagyobb hatást gyakorolnak a folyamatokra a korábban másodlagosnak tartott tényezők (a technikától a társadalomban végbemenő változásokig), és annál erőteljesebben él bennünk a vágy, hogy megértsük, mi van a sarkon túl.

Egyelőre csak azt látjuk, hogy a világ blokkosodik. Mindenekelőtt a nyugati blokk előremenedekülve próbálja lassítani a globális befolyás csökkenését. Ennek jegyében az Egyesült Államok kemény kézzel sorakoztatta fel maga mögé a világ geopolitikai értelemben vett ezen részét. A Fehér Ház nem válogat az eszközökben, és nyomás alatt tartja saját szövetségeseit is. Németországot ugyanúgy meggyengítené, mint az ellenségét, Oroszországot. Paradox módon eddig Washingtonnak ez a törekvése hatékonyabban működik a saját szövetségeseivel szemben. Először is azért, mert a látványosan degradálódó nyugat-európai elit képtelen a stratégiai gondolkodásra és saját érdekeinek meghatározására. Így aztán sodródik, túlteljesít, vazallussá vált, és a szemünk előtt rombolja le Európát. Közben keleti határain újra leeresztette a vasfüggönyt, Oroszország pedig mérgesen kelet felé fordul, ázsiai ország lesz, ami a történelemben soha nem volt, és kárörvendve figyelni Európa gyengülését.

Amerika ennél jóval racionálisabb, nagyon is jól látja, és érvényesíti is a saját érdekeit. A nyugati blokkon belül meglehetősen hatékonysággal. A hegemon szerep azonban a múlté, a globális befolyás gyengül. Az úgynevezett globális Dél erősödésével és egyre határozottabb formálódásával nem nagyon tud mit kezdeni. Sőt, egyes lépéseivel még gyorsítja is – például Oroszország Kínára tolásával, Németország meggyengítésével, a túlzásba vitt szankciós politikával – a globális befolyás gyengülését. Az Egyesült Államok közben már a Kínával elkerülhetetlennek látszó egymásnak feszülésre készül, de figyelnie kell az egyre inkább globális hatalommá váló Indiára és az olyan megerősödött regionális hatalmakra is, mint Törökország. S akkor még nem beszéltünk Iránról és Szaúd-Arábiáról vagy a geopolitikai szembenállás egyik jövőbeli terepéről, Afrikáról sem.

Mert Ukrajna csak az egyik terepe az új világrendben elfoglalandó pozíciókért folyó harcnak. Igaz, elsődleges terep, mert ez a háború Washington szándékai szerint különböző mértékben, de egyszerre gyengíti Európát, Oroszországot és Kínát. Peking ugyanis nehezen vívna meg egy esetleges háborút Amerikával egy meggyengült Oroszországgal a háta mögött. De mint látjuk, konfliktusok sorával kell számolnunk, mert a hektikus helyzetben egyre többen érzik meg a geopolitikai pillanatot régi sérelmeik lerendezésére. Legutóbb éppen a Hamász lobbantotta be a palesztin–izraeli háborút, előtte Hegyi-Karabah kérdésére tettek sietve pontot, Törökországgal a hátuk mögött az azeriek, de nem lepődhetünk meg azon sem, ha robban Koszovó, és Afrikában is kiéleződhetnek régi szembenállások.

A nemzetközi kapcsolatok története és elmélete gazdag elemzési és előrejelzési eszköztárat kínál azoknak, akik a jelent boncolgatni, a jövőt modellezni szeretnék. Már csak azért is, mert sokszor úgy tűnik, hogy a folyamatok visszatérnek a történelmi mintákhoz. Általánosan elfogadott gyakorlattá vált ezért a múltbeli párhuzamok keresése, az elmúlt évszázadok sémáinak a jelenlegi eseményekhez illesztése. És az eredmény gyakran meggyőzőnek tűnik. De ez csak illúzió. A történelem jelenlegi új fordulatában nem illeszkedik a saját mintáiba. Olyannyira nem, hogy a jelen és főképp a jövő megértéséhez a megszokottól eleve eltérő fogalmi apparátusra van szükség. Ellenkezett esetben nagy a veszélye annak, hogy az értelmezések nem visznek közelebb az események megértéséhez, hanem éppen fordítva.

Mivel többirányú változások zajlanak, nehéz meglátni a jövőt. A jövő képe ma már nem más, mint képzelet, amire a Valdaj Klub éves jelentése már a címében – Fantázia a hierarchia nélküli jövőről – is utal. Amit biztosan állíthatunk, az a jövő bizonytalansága, újszerűsége. Meg kell barátkoznunk azzal, hogy a világ olyan lesz, amilyen még soha nem volt. Hogy milyen? Erre kereste a választ közel egy héten át Szocsiban a nemzetközi vitaklub 42 országból érkezett 140 résztvevője.

A világban zajló változásokat már a résztvevők látványosan megváltozott összetétele is mutatta. Hol vannak már azok az idők, amikor a nyugati szakértők domináltak ebben a klubban? A jelenlegi helyzetben az amerikai vagy a brit elemzők magától értetődően távol maradtak, csak mutatóba ült ott az egyik oldalon a rebellis *Jeffrey Sachs*, míg a másikon Kentből *Richard Sakwa*. A nyugat-európaiakat inkább a félelem tartotta távol. Németországból például csak olyan újságírók jöttek el, akiknek, mint fogalmaztak, nincs már mit veszteniük, így nem ijedtek meg a hazai nyomástól, az esetleges megtorlástól, a kirekesztéstől. De voltak szakértők Norvégiából, Olaszországból és Franciaországból is. Innen például *Charles de Gaulle* unokája, aki egyrészt keresetlen szavakkal ecsetelte az európai állapotokat, másrészt az orosz gazdasági helyzetet kissé megszépítve leíró elnöki tanácsadónak is nekiszegezte, egy országról beszélnek-e, és mikor járt utoljára boltban vagy benzinkúton. A Valdaj Klubban azonban a vendéglátó orosz és a közvetítő angolon kívül a legelterjedtebb nyelv az idén a kínai, a hindi és az arab volt. Mindez nem csupán a világ, hanem az orosz külpolitika irányainak változásáról is szól.

A Valdaj Klub tavalyi, Világ szuperhatalmak nélkül címet viselő beszámolója azzal a megállapítással zárult, hogy „a nemzetközi környezet demokratizálódása megfelel választ igényel. Nem elnyomást, hanem érdekharmónizációt, a vélemények és értékelések pluralizmusának tiszteletben tartását. A hierarchia átadja a helyét az együttműködésnek. A szuperhatalmak nélküli világhoz önszabályozó rendszerre lesz szükség, az önszabályozás pedig sokkal nagyobb cselekvési szabadságot, de felelősséget is feltételez.” Az azóta eltelt egy év eseményei megerősítették ezt a következtetést.

Az emberiség új politikai viszonyok korszakába lép. Erről beszélt a konferenciát záró és a következtetéseket összegző előadásában, majd kérdésekre válaszolva *Vlagyimir Putyin* is. Az orosz elnök szerint a többpólusú vagy más meghatározásban multicentrikus világrend kialakulása elkerülhetetlen. Putyin egyébként már inkább civilizációk egymás mellett éléséről beszélt, hiszen az orosz állam civilizációként határozza meg magát. Aláhúzta, hogy akkor lesz egyensúly a világban, amikor senki sem kényszerítheti az államokat arra, hogy úgy éljenek, ahogy a hegemon kívánja. Ehhez még hozzátette, hogy a hatalmi monopólium megteremtésére irányuló nyugati törekvések kudarcra vannak ítélve. Hat elvet sorolt fel, amelyek követésére és érvényesítésére Oroszország törekszik.

Mint fogalmazott, Oroszország nyitott, összekapcsolódó világban akar élni, ahol senki sem próbál mesterséges akadályokat emelni az emberek kommunikációja, kreatív önmegvalósítása és jóléte elé. Második alapelvként a világ sokszínűségét nevezte meg, amelyet nem csupán megőrizni kell, hanem az egyetemes fejlődés alapjává tenni. A harmadik elv Putyin szerint a maximális reprezentativitás, amelynek értelmében „senkinek sincs joga vagy lehetősége arra, hogy mások helyett vagy mások nevében uralkodjon a világon, amely a jövőben a kollektív döntések világa” lesz. Negyedikként az egyetemes biztonság és a tartós béke elvét jelölte meg, amely mindenki érdekein alapul – a nagy államokétól a kis országokéig. Úgy véli, hogy a legfontosabb feladat a nemzetközi kapcsolatok megszabadítása a tömörszemlélettől, a gyarmati korszak és a hidegháború örökségétől. Az ötödik elv Putyin felsorolásában az igazságosság mindenki számára, illetve a kizsákmányolás korszakának lezárása. Kiemelte, hogy mindenkinek hozzáférést kell biztosítani a modern fejlődés elveire, az ennek korlátozására irányuló kísérleteket pedig agresszióknak kell tekinteni. A hatodik alapelv az orosz elnök felfogásában az egyenlőség, amelynek értelmében többé senki sem hajlandó alávetni magát, érdekeit és szükségleteit a gazdagabbaktól vagy az erősebbektől függvé tenni. „Ez az emberiség egész történelmi tapasztalatának kvintesszenciája” – zárta az államfő.

Vlagyimir Putyin a tavalyival ellentétben hosszan beszélt az Ukrajnában dúló háborúról. Mint fogalmazott, Oroszország nyugodtan halad a „különleges hadműveletben” céljai felé. Lapunk tudósítójának kérdésére Odesszát orosz városnak nevezte, amely „egy kicsikét zsidó”. Hogy hol kellene az orosz haderőnek megállnia, azt mondta, hogy Oroszország nem területekben gondolkodik – abból van neki elég –, hanem az orosz állam biztonságának garantálásában. Befejezettnek és sikeresnek nevezte a Burevesztnyik nukleáris meghajtású interkontinentális manőverező repülőgép tesztelését, és bejelentette, hogy hamarosan hadrendbe állítják a Szarmat interkontinentális nukleáris ballisztikus rakétákat is. Az orosz elnök nyitva hagyta a kérdést, hogy Oroszországnak szüksége van-e a nukleáris fegyverkísérletek újraindítására, ugyanakkor nem zárta ki annak lehetőségét, hogy Moszkva visszavonja a nemzetközi atomcsendegyezmény ratifikációját.

Mindez egyértelműen mutatja – ezt a hangulatot a Valdaj Klub egész tanácskozása alátámasztotta –, hogy Oroszország magára talált, alkalmazkodott ahhoz a helyzethez, hogy hosszú háborúba kényszerült, és lényegében az egész NATO áll vele szemben. Az orosz vezetés egyértelműen magabiztosabb, mint egy évvel ezelőtt, és úgy érzi, az idő neki dolgozik. Ukrajna a nyugati segítség nélkül összeomlana, ez a támogatás pedig a háborús fáradtság erősödésével és Európa gazdaságának gyengülésével csökkenni fog. A Kreml mögött ott áll az orosz

társadalom is, amely éppúgy, mint a vezetés, nem kiterjedt háborúban gondolkodott, nem szereti a háborút, azonban megengedhetetlennek tartja, hogy Oroszország veszítsen.

Stier Gábor - www.magyar nemzet.hu

Ajánló
